

במבואר בגמרא בסנהדרין שאמוראים היו עושים עגל על ידי לימוד בספר יצירה ובמבואר בגמרא שם שרבא ברא גברא ופירש רש"י שגם זה על פי ספר יצירה וביאורים ובידורים בענין זה של עשיית אדם על ידי ספר יצירה

שהביא מהגמרא ביבמות דף מ"ט ע"ב שנענש ישעיהו יש להעיר שהרי שם נראה להדיא שנענש על ענין אחר לגמרי ועיין מש"כ בזה בדברי יעקב למסכת יבמות דף מ"ט ע"ב]

ה. ונראה מדברי רש"י הנ"ל בסעיפים א' וב' וכן מדברי הש"ך הנזכר לעיל בסעיף ד' דענין עשייה על ידי ספר יצירה הוא הענין של שימוש בשמות הקודש

ענף ג.

א. בגמרא במסכת סנהדרין דף ס"ה ע"ב איתא אמר רבא אי בעו צדיקי ברו עלמא שנאמר [בספר ישעיהו פרק נ"ט] כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם

ב. ואחרי כן הביאו בגמרא מעובדא דאמוראי שעשו דברים על ידי ספר יצירה כמועתק לעיל בענף א' מהגמרא ובענף ב' מרש"י עיין שם

ג. ולכאורה אפשר לפרש בסמיכות ענינים אלו שבגמרא שהכוונה הוא דמאי דאמר דאי בעו צדיקי הוו ברו עלמא היינו שבאמת כל הצדיקים בכוחם הדבר ואפילו לברוא עולם שלם אלא שאינם רוצים לעשות כן ועל זה הביאו בגמרא שבאמת אשכחן לאמוראים אחדים שכן השתמשו בכח זה לדברים פרטיים אך גם הם לא רצו לברוא עולם ממש ורק דברים פרטיים

ד. אבל ברש"י בסנהדרין שם נראה פירוש אחר בביאור התיבות אי בעו שבמימרא דרבא הנ"ל בסעיף א' שכתב רש"י וז"ל אי בעו צדיקי להיות נקיים מכל עוון הוו ברו עלמא שנאמר כי אם עוונותיכם היו מבדילים הא אם לא היו בעם עוונות אין כאן הבדלה עכ"ל וצ"ב

ענף ד.

א. ובענין סדר עשיית אדם על ידי ספר יצירה עיין בפירוש הנדפס בספר יצירה על שם רבי סעדיה גאון ז"ל בפרק ב' משנה ד' דף מ'

ענף א.

א. בגמרא במסכת סנהדרין דף ס"ה ע"ב איתא אמר רבא אי בעו צדיקי ברו עלמא שנאמר [בספר ישעיהו פרק נ"ט] כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם

ב. רבא ברא גברא שדריה לקמיה דרבי זירא הוה קא משתעי בהדיה ולא הוה קא מהדר ליה אמר ליה מן חבריא את תוב לעפרך

ג. רב חנינא ורב אושעיא הוו יתבי כל מעלי שבתא ועסקי בספר יצירה ומיברו להו עגלא תילתא ואכלי ליה ע"כ

ד. ובגמרא במסכת סנהדרין דף ס"ז ע"ב אמר אביי מעשה כשפים יש מהן בסקילה יש מהן פור אבל אסור ויש מהן מותר לכתחילה כדרב חנינא ורב אושעיא כל מעלי שבתא הוו עסקי בהלכות יצירה ומיברי להו עגלא תילתא ואכלי ליה ע"כ

ענף ב.

א. וברש"י בדף ס"ה ע"ב על המעשה הנ"ל בענף א' סעיף ב' פירש וז"ל ברא גברא על ידי ספר יצירה שלמדו צירוף אותיות של שם עכ"ל

ב. וברש"י בדף ס"ז ע"ב על דברי הגמרא הנ"ל בענף א' סעיף ד' כתב וז"ל עסקי בהלכות יצירה וממילא אברו להו עגלא תלתא על ידי שהיו מצרפים אותיות השם שבהם נברא העולם ואין כאן משום מכשפות דמעשה הקדוש ברוך הוא הן על ידי שם קדושה שלו הוא עכ"ל

ג. ובשולחן ערוך ביורה דעה סימן קע"ט סעיף ט"ו כתב וז"ל אוחז את העינים אסור ועל ידי ספר יצירה מותר וכתוב שם בהג"ה דעל ידי ספר יצירה מותר אפילו לעשות מעשה ע"כ

ד. ועיין שם בש"ך בס"ק י"ח שמפרש שעל ידי ספר יצירה הוא על ידי שמות הקודש של השם יתברך וכתב להיזהר מאוד מלעסוק בזה עיי"ש [ומה

ב. והמקום שבו מבואר בפרטות ביותר סדר העשיה הוא בספר עמק המלך שער שעשועי המלך פרק נ"ה אך כמדומה שגם הוא כתב שיש פרטים שהוא מעלים כדי שמי שלא קיבל במסורת לא יכול לעשות דבר זה

ענף ה.

א. בשו"ת חכם צבי סימן צ"ג כתב לדון באדם שנוצר על ידי ספר יצירה אם מצטרף להשלים למנין עשרה לדבר שבקדושה ומסקנתו שאינו מצטרף ובתוך דבריו מביא עדות על עשיית גולם בדור הסמוך אליו שכתב וז"ל נסתפקתמי אדם הנוצר על ידי ספר יצירה כאותה שאמרו בסנהדרין דף ס"ה ע"ב רבא ברא גברא וכן העידו על זקני הגאון מוהר"ר אליהו אב"ד דק"ק חעלם וכו' עכ"ל [וכאמור מסקנת דבריו שאינו מצטרף למנין]

ב. ובנו בשו"ת שאילת יעב"ץ חלק א' סימן פ"ב הוסיף דברים בענין העובדא הנ"ל שכתב וז"ל אגב אזכיר כאן מה ששמעתי מפה קדוש אמ"ה ז"ל מה שקרה באותו שנוצר על ידי זקנו הגראב"ש [הוא ראשי תיבות הגאון רבי אליהו בעל שם] ז"ל כי אחר שראהו הולך וגדל מאוד נתיירא מאוד שלא יחריב העולם על כן לקח ונתק ממנו השם שהיה עדיין דבוק במצחו ועל ידי זה נתבטל ושב לעפרו אבל הזיקו ועשה בו שריטה בעור בפניו בעוד שנתעסק בנתיקת השם ממנו בחזקה עכ"ל ויש ללמוד לכאורה מסיפור זה שבשו"ת שאילת יעב"ץ שבאופן העשיה שנהג בו רבי אליהו הנ"ל לא היה מספיק לזה כוונות של צירופים ושמות אלא היה צריך גם לשים על מצחו שם כתוב ובלא זה לא הוי סגי שיתקיים שלכן בשעה שנתקו ממצחו את השם מיד נסתלק ממנו רוחניותו ועיין בגמרא בסוכה בדף נ"ג כשהיה סכנה של הצפת התהום על כל העולם ותוקן הדבר על ידי שם היה הכרח שיכתבו את השם על גבי חרס ולהשליכו למים ולא הוה סגי בכוונה [ובחז"ל לגבי גיחזי ששם שם המפורש בפומיה דעגל ירבעם והיה אומר אנכי ושדניאל עלה ונטל מפיו זה הכתב ונתבטל על ידי זה כוחו עיי"ש]

ג. ורבים אומרים על המהר"ל מפראג שעשה גולם אך לא ביררתי אם יש ספר מוסמך שכתוב שם דבר זה

ד. בהקדמת רבי חיים מואלוז'ין לביאור הגר"א לספרא דצניעותא כתב וז"ל ובספר יצירה היתה משנתו סדורה לו מימי ילדותו בגירסא ברורה ועמקות נורא כי הצעתי לפניו עשרה שיטות בנוסחאות מוחלפות בס"י ואמר לי גירסתו הברורה כגירסת האריז"ל רק דבר א' הוסיף מה שנשתבש גי' האריז"ל בדפוס אמרתי לו מעתה הלא אינו דבר גדול ופלא כ"כ לברוא גולם השיב כי באמת פ"א התחלתי לברוא גולם ובעודי באמצע עשייתו חלף ועבר תמונה א' על ראשי והפסקתי מלעשותו עוד כי אמרתי מסתמא מן השמים מנעוני לפי רכות שני אז ושאלתיו בן כמה היה אז והשיב שהיה קודם י"ג שנה עכ"ל

ד. והנה יש ללמוד מהנ"ל בסעיף ד' שהיה להגר"א סיבה לפעול כן וגם מעצם הדבר שראה הגר"ח לשאול את הגר"א בענין זה יש ללמוד על החשיבות שהיה אצלו להתעניין בזה שהרי כפי הידוע היה שואל אותו רק דברים שהכרח לשאול

ענף ו.

א. במש"כ בענף ה' סעיף ג' מדברי הגר"ח מוואלוז'ין שעל ידי הכרעת הנוסחא של הגר"א כפי נוסחת האריז"ל עם תיקון טעות אחת שנפל בדפוס דמעתה אינו דבר גדול ופלא כל כך לעשות גולם עכ"ד משמע ממש"כ ומעתה וכו' דהטעם לקלות הדבר הוא מפני ההכרעה כגירסת האריז"ל והגר"א ויש להסתפק בביאור הדבר אם הוא מפני שיש חילוק בין גירסא זו לשאר גירסאות שלגירסא זו הוא פעולה קלה משא"כ לגירסאות האחרות הוא פעולה קשה

ב. או שאין זו כוונתו ורק כוונתו דכיון שיש עשרה גירסאות ובכל גירסא כמה פרטים שונים מגירסאות האחרות ונמצא דמספר האפשרויות בנוסח הספר יצירה הוא מרובה מאוד דבריו הפרטים שחלוקים גירסא מגירסא נכפל מספר האפשרויות בהרבה יותר מעשר וזהו גורם הקושי לעשות גולם דאיך שיבוא לעשות שמה אינו האופן הנכון ואם יבוא לעשות ככל האופנים הוא מגיע למספר עצום של אופנים שקשה מאוד לעשות כולם [כגון אם יש פרט א' שבו עשרה שיטות ועוד פרט

שמפסיק זה את הפשטת הנשמה מן הגוף ואכמ"ל ולכן יתכן כהדברים הנ"ל בסעיפים קודמים

ו. ואף שנראה הסבר זה דחוק מאוד מכל מקום המעיין היטב בשיטות הקדמונים בענין הרל"א שערים פנים ורל"א שערים אחר באריכות העצומה ובסיבוך העצום שיש בזה לפי חלק מהשיטות ולעומת זה הקיצור מאוד והסדר הפשוט שבשיטת הגר"א יראה שאולי יש מקום לדברים אלו הכתובים כאן בענף זה

השלמה

א. השמועה האחרונה בזמן על אדם שברא דבר על פי ספר יצירה הוא כמדומה מה שיש מספרים על הגר"ש זליחובער שלימד כמה שנים בישיבת יח"ל שעשה אווז על פי ספר יצירה והגר"ש וואזנר היה מתלמידיו ושמעתי בשמו שאמר שלא נתברר לו אם שמועה זו נכונה אבל כפי שהכיר את דרגתו נראה לו שיתכן הדבר שיכל לעשות עכ"ד

ב. ומש"כ על דרגתו הנה מעידים על צדקותו דברים מופלגים וגם מעידים על ידיעת התורה שלו באופן מבהיל שידע כל הש"ס כולו בעל פה ממש כלשוננו כסדרו והיה מתמיד נוראי יומם ולילה ומלבד ידיעת הש"ס כסדרו בעל פה גם אומרים שהיה יודע לחזור בעל פה על הלכות העולות ממנו כגון לבאר סדר הקרבת מנחה בבית המקדש שהיה מתחיל מתחילת הענין של הקדשת הסולת והלבונה וכו' עד לסיום הקטרת הקומץ ואכילת השיריים מבואר הכל לפרטי פרטים ומפרש על כל פרט ופרט כל הכתוב על זה בש"ס ודבריו מלוקטים מהרבה מאוד מקומות בגמ' וכן על זה הדרך בכל ענין שזה דבר הרבה יותר קשה מידיעת הש"ס כסדרו כצורתו בעל פה

שני שבו עשרה שיטות לעשות בכל האופנים העולים משני פרטים אלו כבר הוא מאה אופנים ועל זה קאמר הגר"ח דכיון שיש הכרעה כגירסא אחת דהאריז"ל והגר"א ממילא בנקל לעשות גולם

ענף ו.

ג. ואולי יש להוסיף בזה צד שהוא על פי הבדלי השיטות בענין הרל"א שערים שלדעת הגר"א הוא הרבה יותר קצר ויותר פשוט בהרבה מאשר לפי כמה קדמונים אשר לשיטתם הוא ארוך וסדרו מסובך ועיין מש"כ בזה בביאורים לביאור הגר"א לספר יצירה

ד. וכי תימא דבהבדל כזה הנ"ל בסעיף קודם מכל מקום גם לפי דבריהם אינו כל כך קשה שהרי ודאי ניתן הדבר ללמוד היטב ולסדר היטב את השערים גם כפי שיטתם

ג. אך מכל מקום יתכן שקשור הדבר למאי דיתכן דבשעת צירופי השערים לצורך פעולת עשיית הגולם כדי שבאמת תצליח הפעולה ויברא הגולם צריך להיות כל הזמן בדביקות עצומה מאוד בקישור הנשמה לשרשים עליונים וכו' ואם הדבר הוא ארוך מאוד לאו כל מוחא סביל דא

ד. וכן אם מסובך מאוד הסדר של האותיות שצריך שמירה גדולה שלא לטעות בו אם כן אפשר שמסובך לעשות זה יחד עם דביקות נוראה

ה. ועיין היטב בספר פתח עיניים מהשמן ששון לסידור הרש"ש בדף ט' טור א' מש"כ שם בביאור המושג כוונה שמבואר שם שזה ענין של הפשטת הנשמה מהגוף ועיין בספר שערי קדושה למהרח"ו מש"כ שם בענינים כיו"ב שעל ידי איזה הפרעה קלה יכול להפסיד את ההשגה מפני